

ชุดการเรียนรู้

เรื่อง อาณาจักรสุโขทัย วิชา ส21104 ประวัติศาสตร์
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ชุดการเรียนรู้ที่ ๓

เรื่อง การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย

จัดทำโดย
นางจุรีรัตน์ วรรณวงศ์

โรงเรียนสตรีสิริเกศ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

ชุดการเรียนรู้ เรื่อง อาณาจักรสุโขทัย วิชา ส21104 ประวัติศาสตร์
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ชุดการเรียนรู้ที่ 2
เรื่อง การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย

จัดทำโดย
นางจุรีรัตน์ วรรณวงศ์

โรงเรียนสตรีสิริเกศ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

คำนำ

ชุดการเรียนรู้ เรื่อง อาณาจักรสุโขทัย วิชา ส21104 ประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วยชุดการเรียนรู้ทั้งหมด 12 ชุด สำหรับชุดการเรียนรู้ฉบับนี้ เป็นชุดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย เป็นชุดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม

ชุดการเรียนรู้จำนวน 12 ชุด ได้แก่

1. ชุดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การตั้งถิ่นฐานก่อนอาณาจักรสุโขทัย
2. ชุดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย
3. ชุดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง พระมหากษัตริย์ในสมัยสุโขทัย
4. ชุดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การปกครองสมัยสุโขทัย
5. ชุดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง ความสัมพันธ์กับต่างประเทศสมัยสุโขทัย
6. ชุดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง เศรษฐกิจสมัยสุโขทัย
7. ชุดการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง สังคมสมัยสุโขทัย
8. ชุดการเรียนรู้ที่ 8 เรื่อง ศาสนาและลัทธิความเชื่อสมัยสุโขทัย
9. ชุดการเรียนรู้ที่ 9 เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมสมัยสุโขทัย
10. ชุดการเรียนรู้ที่ 10 เรื่อง ภาษาและวรรณกรรมสมัยสุโขทัย
11. ชุดการเรียนรู้ที่ 11 เรื่อง ภูมิปัญญาสมัยสุโขทัย
12. ชุดการเรียนรู้ที่ 12 เรื่อง การเสื่อมของอาณาจักรสุโขทัย

ในการเรียนรู้โดยใช้ ชุดการเรียนรู้ นักเรียนควรปฏิบัติ กิจกรรม ตามขั้นตอนการใช้ชุดการเรียนรู้ โดยให้ความร่วมมือในการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มีความรับผิดชอบ และซื่อสัตย์ ซึ่งจะทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน

จุรีรัตน์ วรรณวงศ์

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำชี้แจงสำหรับนักเรียน	1
แบบทดสอบก่อนเรียน	2
บัตรคำสั่ง	4
บัตรเนื้อหา	5
บัตรกิจกรรม	8
บัตรคำถาม	9
บัตรเฉลย	10
แบบทดสอบหลังเรียน	12
เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน	14
เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน	15
แบบบันทึกสำหรับนักเรียน	16
บรรณานุกรม	21

คำชี้แจงสำหรับนักเรียน
การเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย

1. ตัวชี้วัด ส 4.3 ม.1/2 วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยในด้านต่างๆ
2. จุดประสงค์การเรียนรู้
  - 2.1 ด้านความรู้ ความเข้าใจ
วิเคราะห์ปัจจัยที่ช่วยให้การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัยประสบความสำเร็จได้
  - 2.2 ด้านทักษะและกระบวนการ
ทักษะการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียน และกระบวนการกลุ่ม
  - 2.3 ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์
มีวินัย และใฝ่เรียนรู้
3. การเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ ปฏิบัติดังนี้
  - 3.1 นักเรียนแบ่งกลุ่มแบบคละความสามารถออกเป็น 8 กลุ่มๆ ละ 5-6 คน
  - 3.2 นักเรียนประกอบกิจกรรมตามขั้นตอนที่กำหนดในบัตรคำสั่ง
4. ขั้นตอนการเรียนรู้ นักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอนดังนี้
  - 4.1 ทำแบบทดสอบก่อนเรียน
  - 4.2 อ่านบัตรคำสั่งให้เข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรม
  - 4.3 ศึกษาค้นคว้าจากบัตรเนื้อหา
  - 4.4 ร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมที่กำหนดในบัตรกิจกรรม
  - 4.5 ตอบคำถามในบัตรคำถาม
  - 4.6 ตรวจสอบการตอบคำถามจากบัตรเฉลย
  - 4.7 ทำแบบทดสอบหลังเรียน
5. กำหนดเวลาเรียน เวลา 1 ชั่วโมง

แบบทดสอบก่อนเรียน
ชุดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย

คำชี้แจง 1. แบบทดสอบฉบับนี้มีข้อสอบ 10 ข้อ ใช้เวลา 5 นาที คะแนน 10 คะแนน
 2. จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด แล้วเขียน **X** ลงในกระดาษคำตอบ

1. อาณาจักรสุโขทัยก่อตั้งขึ้นมาโดยวิธีใด
  - ก. อาณาจักรขอมแบ่งพื้นที่และมอบอำนาจให้
  - ข. กลุ่มคนไทยอพยพลงมาตั้งถิ่นฐานและตั้งอาณาจักร
  - ค. พัฒนาการขึ้นมาจากชุมชนเล็กๆ แล้วค่อยๆ ขยายใหญ่ขึ้น
  - ง. กลุ่มคนไทยรวมตัวกันรับขนะขอมและประกาศตนเป็นอิสระ
2. ลักษณะเด่นของทำเลที่ตั้งสุโขทัยคืออะไร
  - ก. มีแร่ธาตุอุดมสมบูรณ์
  - ข. พื้นที่เหมาะกับการเกษตร
  - ค. มีสัตว์ป่าและของป่ามากมาย
  - ง. เป็นจุดเชื่อมของเส้นทางคมนาคม
3. ปัจจัยภายในที่ทำให้สามารถสถาปนาอาณาจักรสุโขทัยสำเร็จคือข้อใด
  - ก. มีผู้นำเข้มแข็ง
  - ข. อาณาจักรขอมเสื่อมอำนาจ
  - ค. ตั้งอยู่ไกลจากอาณาจักรขอม
  - ง. คนไทยในอาณาจักรอื่นไม่มารุกราน
4. ปัจจัยภายนอกที่ทำให้สามารถสถาปนาอาณาจักรสุโขทัยสำเร็จคือข้อใด
  - ก. มีผู้นำเข้มแข็ง
  - ข. ทำเลที่ตั้งเหมาะสม
  - ค. อาณาจักรขอมเสื่อมอำนาจ
  - ง. การขยายตัวของชุมชนสุโขทัย
5. ผู้นำคนไทยสามารถขับไล่ขอมที่ยึดเมืองสุโขทัยซึ่งมีชื่อว่าอะไร
  - ก. พญาละแวก
  - ข. พระเจ้าชัยวรมันที่ 7
  - ค. ขอมสะบาตโฆลญล่ำพง
  - ง. กมรเต็งอัญศรีอิทรบดินทร์

6. ผู้นำในข้อใดที่ร่วมกันสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย
  - ก. พ่อขุนศรีนาวนำถมและพ่อขุนผาเมือง
  - ข. พ่อขุนผาเมืองและพ่อขุนบางกลางหาว
  - ค. พ่อขุนบานเมืองและพ่อขุนบางกลางหาว
  - ง. พ่อขุนศรีนาวนำถมและพ่อขุนบางกลางหาว
7. ปฐมกษัตริย์แห่งอาณาจักรสุโขทัยคือใคร
  - ก. พ่อขุนผาเมือง
  - ข. พ่อขุนรามคำแหง
  - ค. พ่อขุนศรีนาวนำถม
  - ง. พ่อขุนศรีอินทราทิตย์
8. การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัยเกิดขึ้นในปี พ.ศ. ไດ
  - ก. พ.ศ. 1792
  - ข. พ.ศ. 1812
  - ค. พ.ศ. 1826
  - ง. พ.ศ. 1872
9. ผู้สถาปนาพ่อขุนบางกลางหาวขึ้นเป็นกษัตริย์ครองเมืองสุโขทัยคือใคร
  - ก. พ่อขุนผาเมือง
  - ข. พ่อขุนบานเมือง
  - ค. พ่อขุนศรีนาวนำถม
  - ง. พระเจ้าชัยวรมันที่ 7
10. ปัจจุบันพระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนศรีอินทราทิตย์อยู่ที่จังหวัดอะไร
  - ก. อโยธยา
  - ข. สุโขทัย
  - ค. พิษณุโลก
  - ง. เพชรบูรณ์

บัตรคำสั่ง
ชุดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย

คำสั่ง ประธานกลุ่มอ่านขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมให้สมาชิกทราบดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากบัตรเนื้อหา
2. ร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมที่กำหนดในบัตรกิจกรรม
3. ตอบคำถามในบัตรคำถาม
4. ตรวจสอบการตอบคำถามจากบัตรเฉลย โดยเปลี่ยนกันตรวจคำตอบ
เมื่อประกอบกิจกรรมเสร็จแล้วนักเรียนเก็บบัตรต่างๆ ใส่ซองให้เรียบร้อย

บัตรเนื้อหา

ชุดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย

คำชี้แจง นักเรียนศึกษาค้นคว้า โดยใช้เวลา 15 นาที

การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย

อาณาจักรสุโขทัย ตั้งอยู่ในบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนบนครอบคลุมพื้นที่ส่วนล่างของลำนํายม น่าน ปิง และวัง กลุ่มคนส่วนใหญ่ในพื้นที่นี้ส่วนใหญ่เป็นคนไท ได้สั่งสมความเจริญและความเข้มแข็งจนสามารถก่อตั้งเป็นรัฐอิสระขึ้นได้ในราวพุทธศตวรรษที่ 18 พร้อมกับรัฐไทในลุ่มน้ำอื่นๆ

1. การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย

เดิมทีสุโขทัยตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของอาณาจักรเขมร มีกษัตริย์ปกครองกันเอง คือ พ่อขุนศรีนาวนำถม ต่อมาเมื่อพ่อขุนศรีนาวนำถมสิ้นพระชนม์ ขอมสบาดโขลญลำพง ซึ่งเป็นแม่ทัพเขมรประจำอาณาบริเวณนี้ได้เข้ายึดอำนาจการปกครองในเมืองไว้ได้ แต่พ่อขุนผาเมืองซึ่งเป็นโอรสของพ่อขุนศรีนาวนำถมและครองเมืองรัตในขณะนั้น ได้ร่วมมือกับพ่อขุนบางกลางหาวเจ้าเมืองบางยาง ซึ่งเป็นหัวหน้าคนไทยอีกกลุ่มหนึ่ง ทำศึกเอาชนะขอมสบาดโขลญลำพง ยึดสุโขทัยและเมืองอื่นๆ กลับคืนได้และประกาศให้สุโขทัยเป็นรัฐอิสระจากอาณาจักรเขมรใน พ.ศ. 1781 โดยมีสุโขทัยเป็นราชธานี

ภายหลังจากการประกาศให้สุโขทัยเป็นรัฐอิสระพ่อขุนผาเมืองมิได้สืบทอดอำนาจต่อจากพระราชบิดาในสุโขทัย หากแต่ได้อภิเษกพ่อขุนบางกลางหาวขึ้นเป็นกษัตริย์ครองอาณาจักรสุโขทัย พร้อมทั้งพระราชทานพระแสงขรรค์ชัยศรีและราชทินนาม “กมรเตังอัญศรีบดินทราทิตย์” ให้ ดังนั้นพ่อขุนบางกลางหาวจึงนับเป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์พระร่วง ซึ่งปรากฏพระนามในจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ว่า “พ่อขุนศรีอินทราทิตย์”

ภาพที่ 1.1 พระบรมราชานุสาวรีย์
พ่อขุนศรีอินทราทิตย์
จังหวัดพิษณุโลก
ที่มา : <http://www.rd1677.com>

2. ปัจจัยที่นำไปสู่การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย

การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัยประสบความสำเร็จและมีความเจริญรุ่งเรืองเป็นเวลานานถึง 200 ปีเศษ เนื่องจากมีปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริม ดังนี้

2.1 ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย

1) ทำเลที่ตั้งและสภาพภูมิศาสตร์

กรุงสุโขทัยตั้งอยู่ในพื้นที่ราบ มีแม่น้ำยมไหลผ่าน จึงสามารถติดต่อกับหัวเมืองอื่นๆ ได้สะดวกทั้งทางบกและทางน้ำ ในแง่ทางยุทธศาสตร์ง่ายต่อการส่งกำลังทหารเข้าป้องกันและต่อสู้กับศัตรู ในแง่เศรษฐกิจก็เป็นชุมทางการค้ามีรายได้จากการค้าขาย ทางด้านการเกษตรก็มีพื้นที่เพาะปลูกสามารถพึ่งตนเองได้ มีแร่ธาตุ สัตว์ป่า ของป่า อุดมสมบูรณ์

ภาพที่ 1.3 อาณาจักรสุโขทัย
ที่มา : <http://www.thaigoodview.com>

2) การขยายตัวของชุมชนสุโขทัย ตั้งแต่เดิมคงมีชุมชนเล็กๆ ที่ตั้งอยู่บริเวณเมืองสุโขทัย มีทั้งชาวมอญ ขอม ละว้าหรือลัวะ ลาว รวมทั้งไตหรือคนไทยที่อพยพลงมาจาก ตอนใต้ของจีน จนเกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรม และมีการอพยพของคนไทยมาตั้งถิ่นฐานมากขึ้นเรื่อยๆ ในที่สุดได้มีการขยายตัวของชุมชนออกไปเพื่อรองรับการเคลื่อนย้ายของคนไทยที่เข้ามาพำนักในชุมชนมากขึ้น จนกระทั่งกลายเป็นเมืองแคว้น และมีผู้นำเป็นคนไทยปกครองดูแลสืบต่อกันมา

3) มีผู้นำที่เข้มแข็ง ชุมชนสุโขทัยได้ผู้นำที่เข้มแข็ง มีความสามารถ เป็นนักรบที่มีจิตใจเสียสละต่อส่วนรวมคือพ่อขุนบางกลางหาว เจ้าเมืองบางยาง และพ่อขุนผาเมือง เจ้าเมืองราด จึงสามารถเป็นศูนย์รวมให้คนไทยเข้ามารวมกำลังกันต่อสู้กับพวกขอม จนได้ชัยชนะ และสามารถแยกตนเป็นอิสระได้ หลังจากนั้นยังมีกษัตริย์ที่มีความสามารถในการรบขยายอาณาเขตและสร้างความมั่นคง เช่น พ่อขุนรามคำแหงมหาราช และพระมหาธรรมราชาที่ 3 (ไสลือไทย)

2.2 ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย

1) ขอมเริ่มเสื่อมอำนาจ หลังจากที่พระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ซึ่งเป็นกษัตริย์ขอมสิ้นพระชนม์ใน พ.ศ. 1762 อาณาจักรขอมก็ค่อยๆ เสื่อมอำนาจลง กองทัพที่เข้มแข็งก็ค่อยๆ ลดแสนยานุภาพ อันเป็นผลมาจากการทำสงครามยืดเยื้อกับอาณาจักรใหญ่ข้างเคียง ทำให้สุโขทัยไม่ต้องหวั่นเกรงว่าจะถูกพวกขอมยกทัพเข้ามาปราบปรามในช่วงที่กำลังก่อสร้างราชธานี

2) กลุ่มคนไทยในแคว้นอื่นๆ ให้การยอมรับ กลุ่มคนไทยที่เคยตั้งตัวเป็นอิสระยอมรับอำนาจของแคว้นสุโขทัย ไม่ได้ยกทัพเข้ามาแย่งชิงหรือหวังจะผนวกสุโขทัยไว้ได้อำนาจในช่วงสุโขทัยกำลังเริ่มก่อตั้ง เพราะอาจจะเห็นว่าเป็นอาณาจักรของคนไทยเหมือนกัน จึงอยากเห็นชนชาติเดียวกันตั้งถิ่นฐานได้มั่นคง

จากปัจจัยทั้งภายนอกและภายในทำให้การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ดังจะเห็นได้ว่า เมื่อผู้นำคนไทย คือ พ่อขุนศรีนาวนำถมซึ่งเป็นเจ้าเมื่อสุโขทัยสิ้นพระชนม์ลง ปรากฏว่าขอมสละบาตโกลนลำพองซึ่งเข้าใจว่าเป็นขอมได้นำกำลังเข้ายึดสุโขทัยไว้ได้แต่ก็ยึดเอาไว้ได้ไม่นาน ผู้นำคนไทยได้แก่ พ่อขุนบางกลางหาวและพ่อขุนผาเมืองเจ้าเมืองราด และเป็นโอรสของพ่อขุนศรีนาวนำถม ได้ร่วมมือกันชิงเมืองสุโขทัยจากขอมสละบาตโกลนลำพองเอาไว้ได้ หลังจากนั้นพ่อขุนผาเมืองได้สถาปนาพ่อขุนบางกลางหาวให้ขึ้นเป็นกษัตริย์ครองเมืองสุโขทัย แล้วถวายพระนามว่า “ศรีอินทราทิตย์” ให้ แต่พ่อขุนบางกลางหาวทรงใช้เพียงพระนามว่า “พ่อขุนศรีอินทราทิตย์” ซึ่งเป็นต้นราชวงศ์พระร่วงแห่งกรุงสุโขทัย และสถาปนากรุงสุโขทัยเป็นราชธานีใน พ.ศ. 1792

การที่พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ทรงสถาปนาเมืองสุโขทัยเป็นราชธานี เพื่อเป็นศูนย์กลางการปกครองอาณาจักรสุโขทัยต่อมา เพราะคนไทยมีการรวมตัวกันเข้มแข็งมากขึ้น ขณะที่อำนาจขอมที่เคยมีอิทธิพลครอบงำดินแดนแถบนี้ได้เสื่อมอำนาจลงไปตามลำดับ

ภายหลังจากการสถาปนาเมืองสุโขทัยเป็นราชธานีแล้ว อำนาจสุโขทัยได้ครอบงำไปทั่วเหนือดินแดนต่างๆ ที่เคยเป็นของชุมชนไทยมาก่อน จนกลายเป็นอาณาจักรสุโขทัยและดำรงอยู่ได้ติดต่อกันถึง 200 ปีเศษ และมีพระมหากษัตริย์ในราชวงศ์พระร่วงปกครองสุโขทัยสืบต่อกันมาถึง 9 พระองค์

บัตรกิจกรรม
ชุดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย

ตัวชี้วัด ส 4.3 ม.1/2 วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยในด้านต่างๆ

จุดประสงค์การเรียนรู้

วิเคราะห์ปัจจัยที่ช่วยให้การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัยมีความสำเร็จได้

คำชี้แจง นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน ดังนี้

1. นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมการสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย โดยแยกเป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก พร้อมทั้งอธิบายพอสังเขป โดยสรุปลงในผังมโนมติ
2. บันทึกคำอธิบายลงในแบบบันทึกสำหรับนักเรียน
3. รายงานหน้าชั้นเรียนในชั้นสรุปบทเรียน

บัตรคำถาม

ชุดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย

ตัวชี้วัด ตัวชี้วัด ส 4.3 ม.1/2 วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยในด้านต่างๆ
จุดประสงค์การเรียนรู้

วิเคราะห์ปัจจัยที่ช่วยให้การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัยมีความสำเร็จได้

คำชี้แจง คำถามมี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. ก่อนการสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย เมืองสุโขทัยอยู่ภายใต้อำนาจของชาติใด

.....

2. ผู้นำที่ร่วมกันทำศึกชนะขอมและสถาปนาอาณาจักรสุโขทัยคือใคร

.....

3. ปฐมกษัตริย์แห่งอาณาจักรสุโขทัยชื่ออะไร

.....

4. ปัจจัยภายในที่ทำให้สามารถสถาปนาอาณาจักรสุโขทัยสำเร็จมีอะไรบ้าง

.....

.....

5. ปัจจัยภายนอกที่ทำให้สามารถสถาปนาอาณาจักรสุโขทัยสำเร็จมีอะไรบ้าง

.....

.....

ตอนที่ 2 จงเขียนเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ถูก และเขียน ✗ หน้าข้อที่ผิด

..... 1. พ่อขุนศรีนาวนำถมเป็นผู้สถาปนาอาณาจักรสุโขทัย

..... 2. พ่อขุนผาเมือง เป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์พระร่วง

..... 3. การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัยสำเร็จได้เพราะมีผู้นำที่เข้มแข็ง

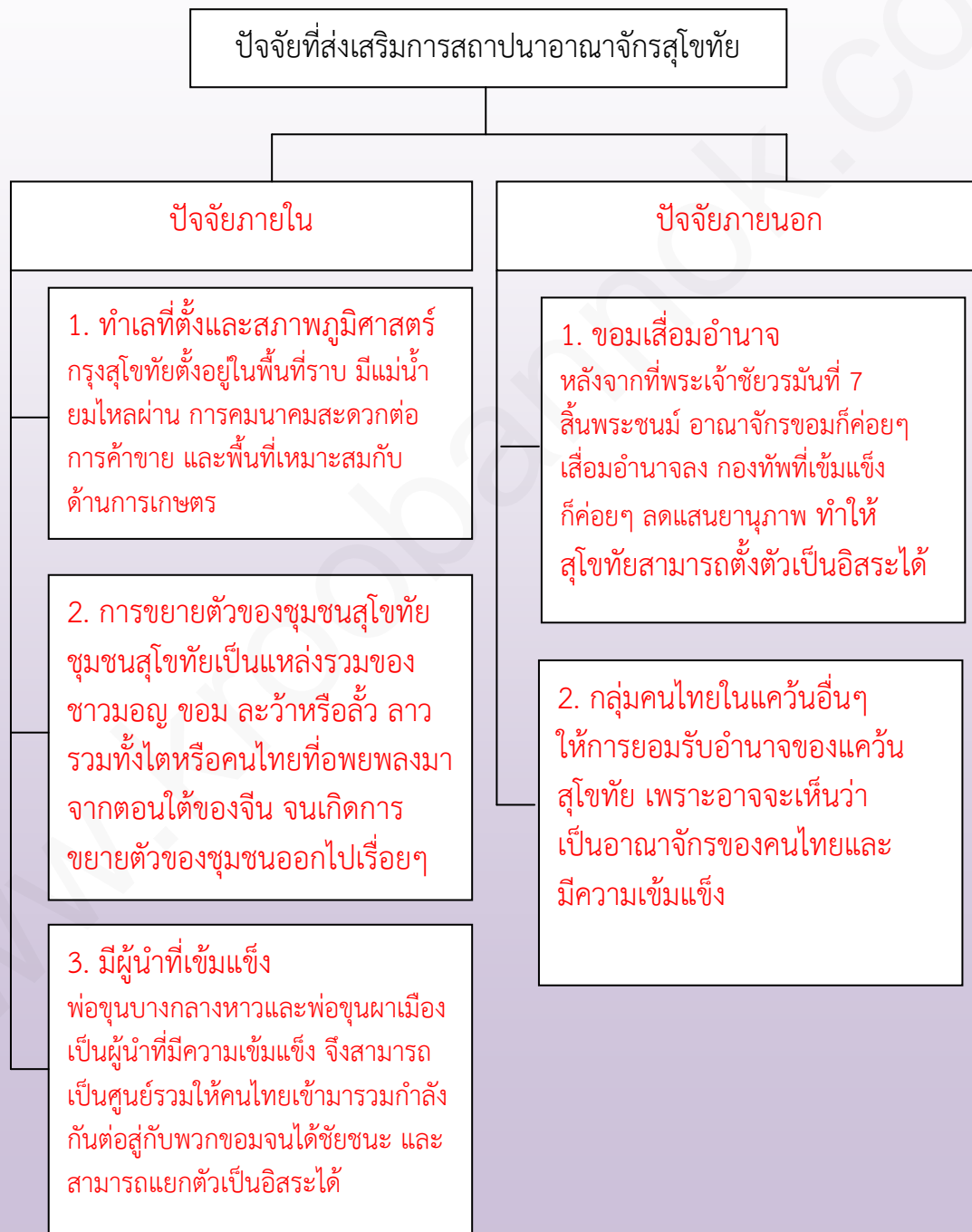
..... 4. ท่าเลที่ตั้งของอาณาจักรสุโขทัยมีจุดเด่นมากที่สุดคือเป็นศูนย์กลางการค้าขาย

..... 5. พ่อขุนบางกลางหาวเมื่อขึ้นเป็นกษัตริย์ทรงใช้พระนามว่าพ่อขุนศรีอินทราทิตย์

บัตรเฉลย

ชุดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย

1. เฉลยกิจกรรม

บัตรเฉลย (ต่อ)
ชุดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย

2. เฉลยคำถาม

คำชี้แจง คำถามมี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. ก่อนการสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย เมืองสุโขทัยอยู่ภายใต้อำนาจของชาติใด
ขอมหรือเขมร
2. ผู้นำที่ร่วมกันทำศึกชนะขอมและสถาปนาอาณาจักรสุโขทัยคือใคร
พ่อขุนผาเมืองและพ่อขุนบางกลางหาว
3. ปฐมกษัตริย์แห่งอาณาจักรสุโขทัยชื่ออะไร
พ่อขุนศรีอินทราทิตย์
4. ปัจจัยภายในที่ทำให้สามารถสถาปนาอาณาจักรสุโขทัยสำเร็จมีอะไรบ้าง
ทำเลที่ตั้งเหมาะสม การขยายตัวของชุมชนสุโขทัย และมีผู้นำที่เข้มแข็ง
5. ปัจจัยภายนอกที่ทำให้สามารถสถาปนาอาณาจักรสุโขทัยสำเร็จมีอะไรบ้าง
อาณาจักรเขมรเสื่อมอำนาจลง และคนไทยในแคว้นอื่นๆ ให้การยอมรับอำนาจ

ตอนที่ 2 จงเขียนเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ถูก และเขียน ✗ หน้าข้อที่ผิด

- ... ✗ 1. พ่อขุนศรีนาวนำถมเป็นผู้สถาปนาอาณาจักรสุโขทัย
- ... ✗ 2. พ่อขุนผาเมือง เป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์พระร่วง
- ... ✓ 3. การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัยสำเร็จได้เพราะมีผู้นำที่เข้มแข็ง
- ... ✓ 4. ทำเลที่ตั้งของอาณาจักรสุโขทัยมีจุดเด่นมากที่สุดคือเป็นศูนย์กลางการค้าขาย
- ... ✓ 5. พ่อขุนบางกลางหาวเมื่อขึ้นเป็นกษัตริย์ทรงใช้พระนามว่าพ่อขุนศรีอินทราทิตย์

แบบทดสอบหลังเรียน
ชุดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย

คำชี้แจง 1. แบบทดสอบฉบับนี้มีข้อสอบ 10 ข้อ ใช้เวลา 5 นาที คะแนน 10 คะแนน
 2. จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด แล้วเขียน **X** ลงในกระดาษคำตอบ

1. ผู้นำในข้อใดที่ร่วมกันสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย
  - ก. พ่อขุนศรีนาวนำถมและพ่อขุนผาเมือง
  - ข. พ่อขุนผาเมืองและพ่อขุนบางกลางหาว
  - ค. พ่อขุนบานเมืองและพ่อขุนบางกลางหาว
  - ง. พ่อขุนศรีนาวนำถมและพ่อขุนบางกลางหาว
2. ผู้นำคนไทยสามารถขับไล่ขอมที่ยึดเมืองสุโขทัยซึ่งมีชื่อว่าอะไร
  - ก. พญาละแวก
  - ข. พระเจ้าชัยวรมันที่ 7
  - ค. ขอมสะบาตโกลัญลำพง
  - ง. กมรเต็งอัญศรีอิทรบดินทร์
3. การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัยเกิดขึ้นในปี พ.ศ. ไດ
  - ก. พ.ศ. 1792
  - ข. พ.ศ. 1812
  - ค. พ.ศ. 1826
  - ง. พ.ศ. 1872
4. ผู้สถาปนาพ่อขุนบางกลางหาวขึ้นเป็นกษัตริย์ครองเมืองสุโขทัยคือใคร
  - ก. พ่อขุนผาเมือง
  - ข. พ่อขุนบานมเมือง
  - ค. พ่อขุนศรีนาวนำถม
  - ง. พระเจ้าชัยวรมันที่ 7
5. ปฐมกษัตริย์แห่งอาณาจักรสุโขทัยคือใคร
  - ก. พ่อขุนผาเมือง
  - ข. พ่อขุนรามคำแหง
  - ค. พ่อขุนศรีนาวนำถม
  - ง. พ่อขุนศรีอินทราทิตย์

6. ปัจจุบันพระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนศรีอินทราทิตย์อยู่ที่จังหวัดอะไร
  - ก. ออยุธยา
  - ข. สุโขทัย
  - ค. พิษณุโลก
  - ง. เพชรบูรณ์
7. อาณาจักรสุโขทัยก่อตั้งขึ้นมาโดยวิธีใด
  - ก. อาณาจักรขอมแบ่งพื้นที่และมอบอำนาจให้
  - ข. กลุ่มคนไทยอพยพลงมาตั้งถิ่นฐานและตั้งอาณาจักร
  - ค. พัฒนาการขึ้นมาจากชุมชนเล็กๆ แล้วค่อยๆ ขยายใหญ่ขึ้น
  - ง. กลุ่มคนไทยรวมตัวกันรบชนะขอมและประกาศตนเป็นอิสระ
8. ลักษณะเด่นของทำเลที่ตั้งสุโขทัยคืออะไร
  - ก. มีแร่ธาตุอุดมสมบูรณ์
  - ข. พื้นที่เหมาะกับการเกษตร
  - ค. มีสัตว์ป่าและของป่ามากมาย
  - ง. เป็นจุดเชื่อมต่อของเส้นทางคมนาคม
9. ปัจจัยภายในที่ทำให้สามารถสถาปนาอาณาจักรสุโขทัยสำเร็จคือข้อใด
  - ก. มีผู้นำเข้มแข็ง
  - ข. อาณาจักรขอมเสื่อมอำนาจ
  - ค. ตั้งอยู่ไกลจากอาณาจักรขอม
  - ง. คนไทยในอาณาจักรอื่นไม่มารุกราน
10. ปัจจัยภายนอกที่ทำให้สามารถสถาปนาอาณาจักรสุโขทัยสำเร็จคือข้อใด
  - ก. มีผู้นำเข้มแข็ง
  - ข. ทำเลที่ตั้งเหมาะสม
  - ค. อาณาจักรขอมเสื่อมอำนาจ
  - ง. การขยายตัวของชุมชนสุโขทัย

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน
ชุดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย

ข้อ	เฉลยคำตอบ
1	ง
2	ง
3	ก
4	ค
5	ค
6	ข
7	ง
8	ก
9	ค
10	ค

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน
ชุดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย

ข้อ	เฉลยคำตอบ
1	ข
2	ค
3	ก
4	ก
5	ง
6	ค
7	ง
8	ง
9	ก
10	ค

แบบบันทึกสำหรับนักเรียน
ชุดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย

ชื่อ - สกุล .....

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/..... เลขที่ .....

โรงเรียนสตรีสิริเกศ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

กระดาษคำตอบ
สำหรับการทดสอบก่อนเรียน
ชุดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย

.....

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

คะแนนเต็ม 10 คะแนน
ได้คะแนน ..... คะแนน

ลงชื่อ ..... ผู้ตรวจ

บันทึกกิจกรรม
ชุดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย

คำชี้แจง นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน ดังนี้

1. นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมการสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย โดยแยกเป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก พร้อมทั้งอธิบายพอสังเขป โดยสรุปลงในผังมโนมติ
2. บันทึกคำอธิบายลงในแบบบันทึกสำหรับนักเรียน
3. รายงานหน้าชั้นเรียนในชั้นสรุปบทเรียน

ปัจจัยที่ส่งเสริมการสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย	
<div style="border: 1px solid black; height: 30px; margin-bottom: 5px;"></div> <div style="border: 1px solid black; height: 150px; margin-bottom: 5px;"></div> <div style="border: 1px solid black; height: 100px; margin-bottom: 5px;"></div> <div style="border: 1px solid black; height: 100px;"></div>	<div style="border: 1px solid black; height: 30px; margin-bottom: 5px;"></div> <div style="border: 1px solid black; height: 130px; margin-bottom: 5px;"></div> <div style="border: 1px solid black; height: 130px;"></div>

บันทึกการตอบคำถาม
ชุดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย

คำชี้แจง คำถามมี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. ก่อนการสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย เมืองสุโขทัยอยู่ภายใต้อำนาจของชาติใด

.....

2. ผู้นำที่ร่วมกันทำศึกชนะขอมและสถาปนาอาณาจักรสุโขทัยคือใคร

.....

3. ปฐมกษัตริย์แห่งอาณาจักรสุโขทัยชื่ออะไร

.....

4. ปัจจัยภายในที่ทำให้สามารถสถาปนาอาณาจักรสุโขทัยสำเร็จมีอะไรบ้าง

.....

.....

5. ปัจจัยภายนอกที่ทำให้สามารถสถาปนาอาณาจักรสุโขทัยสำเร็จมีอะไรบ้าง

.....

.....

ตอนที่ 2 จงเขียนเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ถูก และเขียน ✗ หน้าข้อที่ผิด

..... 1. พ่อขุนศรีนาวนำถมเป็นผู้สถาปนาอาณาจักรสุโขทัย

..... 2. พ่อขุนผาเมือง เป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์พระร่วง

..... 3. การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัยสำเร็จได้เพราะมีผู้นำที่เข้มแข็ง

..... 4. ท่าเลที่ตั้งของอาณาจักรสุโขทัยมีจุดเด่นมากที่สุดคือเป็นศูนย์กลางการค้าขาย

..... 5. พ่อขุนบางกลางหาวเมื่อขึ้นเป็นกษัตริย์ทรงใช้พระนามว่าพ่อขุนศรีอินทราทิตย์

คะแนนเต็ม 10 คะแนน ได้คะแนน ..... คะแนน

สรุปผล ☐ ผ่านเกณฑ์ ☐ ไม่ผ่านเกณฑ์

ลงชื่อ ..... ผู้ตรวจ

หมายเหตุ : ให้คะแนนข้อละ 1 คะแนน

ได้คะแนนตั้งแต่ 8 คะแนนขึ้นไปถือว่าผ่านเกณฑ์

กระดาษคำตอบ
สำหรับการทดสอบหลังเรียน
ชุดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย

.....

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

คะแนนเต็ม 10 คะแนน ได้คะแนน ..... คะแนน
สรุปผล ☐ ผ่านเกณฑ์ ☐ ไม่ผ่านเกณฑ์

ลงชื่อ ..... ผู้ตรวจ

หมายเหตุ ให้คะแนนข้อละ 1 คะแนน
ได้คะแนนตั้งแต่ 8 คะแนนขึ้นไปถือว่าผ่านเกณฑ์

บรรณานุกรม

- ณรงค์ พ่วงพิศ และวุฒิชัย มูลศิลป์. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, ม.ป.ป.
- ดนัย ไชยโยธา. ประวัติศาสตร์ไทย : ยุคกรุงธนบุรีถึงกรุงรัตนโกสินทร์.
กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2546.
- ดนัย ไชยโยธา และศิริพร ดาบเพชร. สื่อการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์
ม.1 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, ม.ป.ป.
- บ๋อง ปิยะพันธ์. ประวัติศาสตร์ไทย. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2538.
- ไพฑูรย์ มีกุล และคณะ. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์ ม.1
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.
กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2552.
- วรรัตน์ วรรณเลิศลักษณ์ และคณะ. แบบวัดและบันทึกผลการเรียนรู้
ประวัติศาสตร์ ม.1 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, ม.ป.ป.
- วงเดือน นาราวัจ และชมพูนุท นาศิริรักษ์. ประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.
กรุงเทพฯ : บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.), 2554.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2551.
- สตรีสิริเกศ, โรงเรียน. หลักสูตรโรงเรียนสตรีสิริเกศ พุทธศักราช 2553
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.
ศรีสะเกษ : โรงเรียนสตรีสิริเกศ, 2553. (อัดสำเนา)
- _____. เอกสารประกอบหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสตรีสิริเกศ พุทธศักราช 2553
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม.
ศรีสะเกษ : โรงเรียนสตรีสิริเกศ, 2553. (อัดสำเนา)
- สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ, 2554.

สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) ชุดกิจกรรมพัฒนาการคิด ประวัติศาสตร์
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ, 2556.
 สุเทพ จิตรชื่น และคณะ. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์ ม.1
 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.
 กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, ม.ป.ป.

เอกสารอิเล็กทรอนิกส์จากระบบอินเทอร์เน็ต

Google Image. พ่อขุนบางกลางท่าว. 26 ธันวาคม 2552. (สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2555). จาก <http://www.rd1677.com>
 Google Image. พ่อขุนรามคำแหงมหาราช. 7 กรกฎาคม 2551.
 (สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2555). จาก <http://www.tlcthai.com>
 Google Image. อาณาจักรสุโขทัย. 15 พฤศจิกายน 2554.
 (สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2555). จาก <http://dhammawan.blogspot.com>
 Google Image. อาณาจักรสุโขทัย. 25 กันยายน 2553.
 (สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2555). จาก <http://www.thaigoodview.com>

